

Meldpunt Ouderenwerkloosheid – Eindstand (december 2017)

Aantal deelnemers	422 personen
Vrouwen	59%
Mannen	41%
Gemiddelde leeftijd	59 jaar

Laag opgeleid	25%
Middelbaar opgeleid	42%
Hoog opgeleid	33%

Branches werkzaam:

Zorg en welzijn	20%
Financiële dienstverlening	16%
Communicatie/IT	11%
Overheid	9%
Industrie	7%
Zakelijke dienstverlening	7%
Detailhandel	7%
Vervoer/logistiek	6%
Overig	18% ¹

Zoekt vanuit werkloosheid	68%
Zoekt vanuit baan/zzp	9%
Werkend en niet zoekend	5%
Baan gevonden na werkloos	8%
Anders (arbeidsongeschikt, pensioen)	10%

Van de 9% respondenten die wel werk heeft, werkt 29% via een vast contract, 32% via een tijdelijk contract, 8% via een flexcontract en 18% verhuurt zich als zzp'er. Daarnaast werkt 9% als uitzendkracht en 4% zit in een payrollconstructie. Het gemiddeld aantal gewerkte uren is 20 (mediaan: 9-18 uur). Een ruime meerderheid van de werkende respondenten wil meer uren werken.

Hoe lang werkzoekend:

<0,5 jaar	10%
0,5-1 jaar	10%
1 tot 2 jaar	33%
>2 jaar	47%

Gemiddeld ruim 2,5 jaar, met uitschieters naar 17 jaar.

Gemiddeld aantal sollicitaties: brieven/mails	187	<i>met uitschieters naar 5000</i>
--	-----	-----------------------------------

Gemiddeld aantal gesprekken:	4
mediaan	2
<i>geen gesprekken</i>	32%

¹ Percentages zijn afgerond. Het totaal van de niet-afgeronde percentages is 100%.

Werkt uw leeftijd in uw nadeel?

Ja*	80%	<i>*blijkt vooral uit: afwijzingen</i>
Nee	2%	
Geen mening	19% ²	

Belemmerende factoren:

kloof eisen/eigen werkervaring	45%
ervaart geen belemmeringen	20%
'modern' solliciteren (internet)	7%
gebruik social media i.p.v. brief	8%
Anders	19% ³

Volgens de respondenten die begeleiding krijgt van UWV of gemeenten is bijna driekwart (73%) daar ontevreden over. Recente investeringen in het begeleiden van oudere werklozen zijn bij een ruime meerderheid van de respondenten niet bekend. Van degenen die wél merkten dat er werd geïnvesteerd, werden de cursussen voor oudere werkzoekenden het vaakst genoemd.

Mening respondenten over enkele actuele onderwerpen

Vindt u het basisinkomen voor 55-plussers een goed idee?

Ja	79%
Nee	12%
Weet ik niet	9%

Typerend antwoord van een respondent:

“Als er geen werk is of als werkgevers je alleen gebruiken om een tijdelijk vervangingsprobleem op te lossen, dan moet je niet ten koste van je gezondheid voortdurend de hete adem van het UWV in je nek voelen en gedwongen worden om werk te accepteren dat opnieuw weer tijdelijk is, waardoor de duur en hoogte van je WW-uitkering voortdurend omlaag gaat. Het constant ontslagen worden doet bovendien psychisch ook veel met je. Solliciteren moet geen lijdensweg worden. Als ouderen niet gewenst zijn door werknemers, draag dan ook de consequentie van deze keus en stel het basisinkomen in.”

Vindt u de flexibele AOW een goed idee?

Ja	52%
Nee	18%
Weet ik niet	29% ⁴

² Percentages zijn afgerond. Het totaal van de niet-afgeronde percentages is 100%.

³ Idem.

⁴ Idem.

Twee typerende antwoorden van respondenten:

“Het is misschien een goed idee dat 50-plussers niet gelijk fulltime, maar parttime gaan werken. Ikzelf werk nu parttime en dat bevalt prima. Inderdaad zou er meer flexibiliteit moeten komen, maar overheidsinstanties zijn vrij star. En daar hoort ook een flexibele AOW bij. Sowieso moeten we niet verder doorwerken dan 65 jaar. We moeten eerder plaats maken voor jongeren. Het is dan goed om bijvoorbeeld vanaf eind 50 meer parttime te werken en jongeren meer te coachen.”

“AOW moet niet betrokken worden in oplossingen rondom werkloosheid. AOW is een ouderdomsuitkering; als deze ook gebruikt gaat worden om werkloosheidscijfers omlaag te halen heeft dat ongewenste gevolgen. De werkloosheid zelf daalt niet, maar de cijfers geven een verlaging aan omdat mensen dan in AOW zitten. De AOW-uitkering gaat omlaag omdat er meer mensen gebruik van gaan maken, of de premie gaat omhoog en de huidige generatie werkenden onder de 40 wil daar niet aan meedoen.”

IOW staat voor Inkomensvoorziening Oudere Werklozen. Het is een uitkering op bijstandsniveau na afloop van het recht op werkloosheidsuitkering (WW), tot aan de AOW-leeftijd. De IOW is ingegaan in 2009 en zou vervallen op 1 juli 2016. De reden daarvoor is dat de overheid dacht dat door massaal uitstromen van de babyboomers uit de arbeidsmarkt er een structureel tekort zal zijn aan arbeidskrachten en langdurige werkloosheid niet meer zal voorkomen. In het sociaal akkoord van 2013 is afgesproken de IOW te verlengen tot 2020. In het nieuwe regeerakkoord staat nu gelukkig: “Voor die oudere werknemers die ondanks inspanningen van werkgevers en werknemers toch werkloos of arbeidsongeschikt worden, wordt de Wet Inkomensvoorziening voor oudere werklozen (IOW) verlengd met vier jaar, zodat deze werknemers na het aflopen van de WW- of WGA-uitkering niet hun eigen vermogen of dat van hun partner hoeven ‘op te eten’ voordat zij in aanmerking komen voor inkomensondersteuning. Met het oog op de stijgende participatiegraad van oudere werknemers en de betaalbaarheid van de regeling, zal de IOW worden aangepast door de leeftijdsgrens vanaf 2020 te laten meestijgen met de AOW-leeftijd.”

Dit kan op instemming rekenen van onze respondenten. Dit antwoordden zijn namelijk op de vraag: vindt u dat de overheid de IOW-regeling in stand moet houden?

Ja	81%
Nee	2%
Weet ik niet	17%

Vindt u het afschaffen van senioredagen een goed idee, als oplossing om senioren aantrekkelijk te maken voor werkgevers?

Hierover is geen eenduidig beeld bij de respondenten.

Ja	38%
Nee	37%
Weet ik niet	25%

Bent u zelf bereid af te zien van senioredagen?

Ja	56%
Nee	24%
Weet ik niet	20%

Dit is wat een respondent hierover zegt:

“Ik heb het toch nooit gesnapt wat er nu het nut van senioren dagen was. Ik ben 56, heb jarenlang in drie ploegen gewerkt. Als het bedrijf niet (onder dubieuze omstandigheden) failliet was gegaan, dan had onze hele ploeg tot ons 75ste door kunnen en willen werken. Bij sommige werk soorten werk kan ik mij voorstellen dat je het op den duur wat minder kan uitvoeren, maar daarvoor zou je de pensioenleeftijd moeten verlagen.”

Vindt u een lager salaris voor senioren een goed idee?

Ruim een kwart vindt dat goed, maar ruim de helft is ook tegen.

Ja	27%
Nee	57%
Weet ik niet	16%

Bent u zelf bereid tot lagere salariseisen?

Er is zeker bereidheid, maar er is geen eenduidig beeld bij de respondenten.

Hierbij moeten we ook niet vergeten dat het overgrote merendeel van de respondenten behoort tot de 'outsiders' op de arbeidsmarkt. Voor een breder beeld zouden in vervolgonderzoek ook de insiders bevraagd moeten worden.

Ja	42%
Nee	25%
Hangt ervan af...	27%
Weet ik niet	6%

Twee typerende antwoorden van respondenten:

"Bij werk met minder verantwoordelijkheid is dat bespreekbaar. Maar geen salarisverlaging puur vanwege de leeftijd. Kennis, ervaring en kwaliteit moeten naar waarde beloond worden."

"Als dit dé oplossing voor het probleem zou zijn, zou ik het daar zeker mee eens zijn. Want het hebben van een baan gaat boven salaris voor mij. Maar ik vraag me echt af of het bij werkgevers alleen om de kosten gaat. Het is slechts een onderdeel van het hele probleem, volgens mij."

Vindt u solliciteren onder uw laatste werkniveau een goed idee?

Ja	55%
Nee	30%
Weet ik niet	15%

Bent u zelf bereid onder uw niveau te solliciteren?

Ja	71%
Nee	20%
Weet niet	9%

Ook bij deze antwoorden is merkbaar dat het veelal gaat om de mening van 'arbeidsmarkt-outsiders'.

Het blijkt overigens in de praktijk nog niet zo gemakkelijk om onder je niveau te solliciteren. Dit zijn twee voorbeelden:

"Als het niveau niet te laag is, zou dat goed kunnen. Ik doe dit bijvoorbeeld ook. Ik ben docent Nederlands, maar ik solliciteer ook op banen als leerkracht PO. Ik verdien dan minder. Ik zou ook een baan in de zorg willen uitvoeren, hoewel ik een VWO- en twee HBO-diploma's heb. Omdat ik graag wil werken, zou ik zelfs werk in een hotel of in de dienstverlening willen doen. Maar overal vragen ze jonge werknemers..."

"Reactie van een recruiter op mijn sollicitatie voor senior(!)-planner op een luchthaven: 'Bedankt voor je interesse voor de functie van GNS operationeel transportplanner. Gezien jouw werkervaring zijn wij bang dat deze functie te makkelijk voor jou zal zijn. Dit is een beginnersfunctie en daar is ook het salaris op gebaseerd.'"

Kent u maatregelen vanuit overheid om de werkloosheid onder ouderen te verlagen?

Ja	34%
Nee	66%

Veel genoemd zijn de belastingvoordelen en subsidies voor werkgevers en de scholingsvouchers.

Welke overheidsmaatregelen vindt u dat er ontbreken om de werkloosheid onder ouderen te verlagen?

De helft van de respondenten heeft hier ideeën over. Deze respondent vat het e.e.a. goed samen:

"1) Geld beschikbaar stellen voor omscholing en bijscholing voor ouderen die dat willen. Misschien moet dit ook verplicht gesteld worden.

2) Mogelijkheid om gunstige leningen aan te gaan voor omscholing en bijscholing. Nu is dit alleen mogelijk tot 55 jaar. Als je ouder bent kun je op die regeling geen beroep doen, terwijl er wel van je verwacht wordt dat je langer door blijft werken. Volgens mij is dat leeftijdsdiscriminatie. Een leven lang leren geldt voor iedereen.

3) Flexibeler omgaan met tijdelijk werk naast een WW- of bijstandsuitkering, zodanig dat werken hoe dan ook loont en de uitkeringsgerechtigde de garantie heeft dat hij of zij er niet op achteruit gaat als hij of zij werk accepteert. Veel uitkeringsgerechtigden hebben geen financiële ruimte om er nog meer op achteruit te gaan.

4) Daarnaast is de markt voor omscholing en bijscholing ook erg mager. Het aanbod van relevante om- en bijscholingsopleidingen is bedroevend. Daar zou ook wat mogen gebeuren. Dat is niet alleen gunstig voor de ouderen die nu zonder werk zitten, maar ook voor jongeren die met een veel flexibeler arbeidsmarkt te maken krijgen. Ik heb bijvoorbeeld geprobeerd om als zij-instromer het onderwijs in te gaan (heb een talenstudie gedaan) maar ben afgehaakt omdat het praktisch gewoon niet mogelijk was. De omscholing die werd aangeboden was zodanig dat ik er niet bij zou kunnen werken om in mijn levensonderhoud te voorzien."

Adviezen van senioren

We vroegen aan onze respondenten: Stel, uw buurman of buurvrouw (boven de 50) wordt werkloos. Welke tip geeft u dan aan hem of haar? 63% van de respondenten kwam met tips voor de buurman of buurvrouw. In grote meerderheid bemoedigend, stimulerend en positief van toon. Voor een deel praktisch, over het belang van netwerken, vrijwilligers en het up-to-date houden van je cv. En voor een deel fysiek en mentaal coachend, over het belang van sport, een dagelijks ritme en vertrouwen en moed houden.

Stel: KBO-PCOB komt aan tafel bij de nieuwe minister voor werkgelegenheid. Welke boodschap moeten we namens u komen brengen? Onze respondenten gaven interessante antwoorden.

"Benader de oudere als individu en niet als groep. Dé oudere bestaat niet. Probeer het beeld van 'de oudere' te kantelen en gebruik daarvoor al die ouderen die werkloos aan de kant staan. Ze hebben genoeg kwaliteit in huis, hebben veel levenservaring en zijn zeer gemotiveerd. Win-winsituatie!"

"We zijn misschien wat ouder, maar niet achterlijk. Er zijn 5 redenen om ons juist wel aan te nemen: we zijn loyaal, we weten al een heleboel, daardoor zijn we breed inzetbaar, we melden ons minder vaak ziek, we hoeven niet meer te verdienen dan een jongere werknemer en we zorgen voor meer diversiteit in een bedrijf."

"Eigenlijk denk ik dat een brede maatschappelijke discussie over wat werk is niet verkeerd zou zijn. Nu wordt het meest zinvolle werk niet gezien en gewaardeerd. Het is vooral een ratrace om de beste te worden, de winst zo hoog mogelijk te maken tegen zo weinig mogelijk kosten. De relatie met relevantie en zin is zoek. Ik kom te veel mensen tegen die vinden dat ze recht hebben op een bepaald salaris vanwege de stoel waarop ze zitten. Zowel in de profit- als non-profitsector. Boodschap aan de overheid: zorg dat verkapt vrijwilligerswerk redelijk betaald wordt. Stimuleer levenslang leren. En flexibiliteit in bijvoorbeeld seizoensarbeid moet ook mogelijk blijven. Vereenvoudig de regels. Zorg dat mensen door werk in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Het is te gek voor woorden dat als je onder het minimuminkomen zit er zoveel regels zijn dat het topsport is om alle wet- en regelgeving te doorgronden om zo toch op een goede manier rond te kunnen komen, zonder risico op naheffing of terugbetaling."